

Stalo se...

Orální historie na 11. sjezdu historiček a historiků v Olomouci ve dnech 13. – 15. září 2017

Naděžda Morávková

Ve dnech 13. září 2017 začalo na půdě hostitelské Univerzity Palackého v Olomouci 11. profesní setkání českých historiků. Bylo to největší setkání české historické obce od počátku této tradice v roce 1937, počet účastníků přesáhl číslo 800. Náročný program připravila filozofická fakulta UP Olomouc ve spolupráci se Sdružením historiků ČR. Rovněž širší spektra témat, jež setkání pokrylo, bylo v rámci 11. sjezdu historiků rekordní. Jedna z hlavních výkonných organizátorek setkání doc. Radmila Švaříčková-Slabáková z katedry historie Filozofické fakulty UP k tomu uvedla: „*Chtěli jsme uspořádat podobné setkání, jakým je Mezinárodní kongres historických věd. I proto jsme sjezd otevřeli všem oblastem historie, profesionálům i laikům. Ukazujeme tím, že je současné historické bádání pluralitní, že v něm neexistují jen mainstreamová témata. Reakcí na to je nebývalý zájem účastníků.*“²³⁰

Program tvořily tři hlavní sekce: sekce *H01 Vytváření historického vědomí moderní společnosti. Výuka a společenská funkce dějepisu*, sekce *H02 Společnost v sítích – ekonomické, technické a sociální vazby a komunikační toky*, sekce *H03 Domácí a cizí – migrace a integrace očima české historiografie* a rekordních 80 diskusních panelů.²³¹ Vysoký počet panelů byl nezvyklý, pro mnohé i poněkud rozpačitě vnímaný, neboť nebylo možné při nejlepší vůli stihnout vše, co jedince-historika zajímalo. Široké pojetí sjezdu však nedávalo příliš jinou možnost organizace, i takto je potřeba se před olomouckými organizátory sklonit, jak vše manažersky zvládli na výbornou. Do Olomouce přijeli zástupci všech univerzitních pracovišť, Akademie věd ČR, muzeí, archivů, památkových ústavů i odborníci příbuzných oborů právních či pedagogických. Jednání sjezdu nebylo orientované jen úzce národně. A to ani tématikou, ani zastoupením řečníků. Mezi cizinci byli i špičkoví světoví odborníci.

²³⁰ Dostupné z: <http://historieolomouc2017.upol.cz/>.

²³¹ Viz příloha č. 1.

Pozvání přijala a poprvé do České republiky přijela přední americká historička Lynn Huntová. Emeritní profesorka University of California v americkém Los Angeles v úvodní přednášce sjezdu hovořila o postavení historie v postmoderní době, aktuálních historických trendech a takzvané globální historii. Sklidila veliké uznání a potlesk ve stoje, neboť mnohé z celosvětových problémů historické vědy, a možno říci i světové společnosti, které zmínila, trápí nemálo rovněž současnou českou obec historiků. Problémy jako: modernita versus tradice, migrace etnik, konzumnost současné světové společnosti versus tradiční hodnoty, role historické vědy a její odpovědnost ve změněném světě, historik a společnost, bohatý versus chudý svět, zodpovědnost západní civilizace, co a jak v rámci interpretace minulosti předávat dalším generacím, jak učit o dějinách atd. byly slyšet ostatně i v mnohých příspěvcích napříč diskusními panely i v kuloárních rozpravách mezi jednacími časy. V podstatě podobně vyzněla i přes své konkrétní a na první pohled užší zaměření také přednáška Charlese Ingra, emeritního profesora Purdue University v Indianě, jenž vystoupil v sále olomouckého kultovního kina Metropol ve čtvrtek večer a promluvil o trendech historického bádání nejen v rámci tématu habsburské monarchie.

Množství panelů a nečekaný zájem české historické obce o sjezd připravily organizátorům nejednu horkou chvilku při zajišťování důstojných a odpovídajících podmínek jednání. Využity musely být nejen všechny vhodné prostory Filozofické fakulty a Uměleckého centra Univerzity Palackého, ale také prostory komerční – sál NH Collection Olomouc Congress a Regionální centrum Olomouc.

Poprvé v dějinách české historiografie se na pořadu sjezdu historiků objevila také orální historie coby samostatný programový panel. Připravili jej prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D.; PhDr. Pavel Mücke, Ph.D. Dva bloky středního jednání tak vyplnila zajímavá a podnětná témata, jimiž s národní oral history v současné době nejvíce zabývá.

Pořadatelé se tentokrát skutečně vyznamenali, olomoucký sjezd byl skutečným svátkem české historické vědy a je nutné před pořadatelí, jejich pohostinností a profesionalitou, s níž celou věc zvládli, skutečně smeknout. Téměř se nabízí vyslovit, že česká historická obec se se svým posledním setkáním opravdu nemusí, co do charakteru a celkového pojetí, obávat srovnání s renomovanými světovými kongresy odborníků. Nelze si než přát, aby otázky, které na sjezdu zazněly,

a problémy, jež zde byly otevřeny, došly díky následné badatelské aktivitě českých historiků kýženého posunu (nebylo jich málo a nebude to lehké) a aby příští sjezd dokázal dostát této nově nastavené vysoké laťce úrovně tradičního celostátního odborného setkání historiček a historiků.

Příloha

Příloha č. 1: Seznam kongresových panelů

- P01 - Auslaufmodell oder Innovation? Zum Bedeutungswandel archivalischer Quellen in der digitalen Welt
- P02 - “Bezbožná republika“? Náboženský život Republiky československé
- P03 - Bilance a perspektivy regionálních dějin
- P04 - Českoslovakismus I. Od Kollára k Masarykovi
- P05 - Českoslovakismus II. 1918–1945
- P06 - Českoslovakismus III. 1945–1992
- P07 - Češi v cizině
- P08 - Česká historiografie sportu: bilance, orientace, perspektivy
- P09 - Česká polonistická studia
- P10 - Československá společnost v kontextu poválečné evropské modernity i její krize
- P11 - Cesty k pochopení vypovídací hodnoty raně novověkých narativních pramenů. Klasifikace, evidence, interpretace
- P12 - Císařská diplomacie (1650-1750). Stav výzkumu, pramenná základna, desiderata
- P13 - Dějepis a národní identita
- P14 - Dějiny cestování či dějiny turismu? (1700–1900)
- P15 - Dějiny každodennosti: pojmy, problémy a perspektivy
- P16 - Dějiny ve veřejném prostoru: Proměny institucionální reprezentace minulosti
- P17 - Dějiny vzdělanosti a vzdělávání v ČR: stav a perspektivy výzkumu
- P19 - Desideria et desiderata péče o farní písemnosti
- P20 - Doba předbřeznová mezi mýty a realitou
- P21 - Dvorský výzkum, metodika a využití

MEMO 2017/2

- P22 - Finanční aspekty středověké a raně novověké ekonomiky
- P23 - Fontes prohibiti. Situační zpráva pro 21. století (Zavrou se brány archivů? Přelud či reálná hrozba?)
- P24 - Funkcionalita dějin v pozdní moderně
- P25 - Globální perspektivy českých hospodářských a sociálních dějin
- P26 - Historická věda v českých muzeích
- P27 - Historické prameny ve výuce dějepisu
- P28 - Historie a historická etnologie. Blízcí příbuzní v měnícím se světě české vědy
- P29 - Historie z občanských kruhů. Vliv neziskových organizací na interpretaci dějin
- P31 - Jedeme na letní byt. Proměny „letního bydlení“ jako součást modernizačního procesu českých zemích v průběhu industrializace 2. poloviny 19. a 1. poloviny 20. století
- P32 - Kanibalové, heretici a opilí králové: představy o Čechách ve středověku (900-1450)
- P33 - Katolická reforma mezi koncilem a reformací
- P34 - „Když se podaří, co se dařit má...“ Cíle a hranice výchovy v dobách socialistické diktatury
- P36 - Koncepty a metody dějin vojenství ve středoevropském prostoru
- P37 - Koncily 15. století mezi konfliktem a smířením
- P38 - Konverze jako náboženský, historický, antropologický a sociální fenomén. Prameny, přístupy, otázky
- P39 - Kulturní dědictví a aplikovaná historie při tvorbě veřejného prostoru / Cultural Heritage and Public History in Placemaking
- P40 - Kulturní fenomény ve středoevropských dějinách: obraz, komunikace, jednání
- P42 - Labor history
- P43 - Má historiografie církevních a náboženských dějin ujasněný předmět svého bádání? Specifika českého výzkumu religiozity
- P44 - Města za socialismu
- P45 - Mezi bohatstvím a chudobou středověkého města
- P46 - Mechanismy rozhodování a jednání mocenské elity KSČ
- P47 - Možnosti studia rodinných vztahů v 17.-19. století

- P48 - Na pomezí: možnosti dalšího rozvoje environmentálních dějin v českém prostředí
- P49 - Nadchází nutnost znovupromyslet narativní teorii (kritiku) dějepisectví? Co dnes s narativními teoriemi dějepisectví?
- P50 - New Approaches to the History of the First World War in the Light of its Centenary
- P51 - Nové výzvy výzkumu okupace a anexe: České země, nacionální socialismus, modernita
- P52 - Obchod s uměním jako zdroj historického poznání
- P53 - “Oborovost”, “interdisciplinarita” a publikační strategie: diskuse o proměně českých historických časopisů v posledním desetiletí
- P54 - Orální historie a její využití v bádání nad soudobými dějinami
- P55 - Osobní a kolektivní biografie v prostředí digital humanities
- P56 - Paměťové instituce a společnost ve 20. století
- P57 - Paralelní krajiny
- P58 - Prameny přemyslovské doby: rukopisy – listiny – analýzy
- P59 - Právní postavení menšin v meziválečném Československu
- P60 - Předmoderní dějiny prizmatem genderu
- P61 - Problémy edic jazykově německých pramenů
- P62 - Raně novověká střední Evropa mezi kulturními transfery a (sub)kulturní reprodukci
- P64 - Římské právo v dějinách
- P65 - Rodinná paměť a mezigenerační přeměna identit
- P66 - Rusko a Evropa, dependence a protiklady. Možnost paralelních pohledů?
- P67 - Století změn? Kultura a společnost husitské epochy I
- P68 - Století změn? Kultura a společnost husitské epochy II
- P69 - Středoevropská šlechta jako politický, sociální a kulturní fenomén 20. století
- P71 - Středověk v textech – Jak z literatury udělat pramen
- P73 - The History of the Bohemian Reformation - Interdisciplinary Approaches
- P74 - Totenkultur: Umrlci a oživené hroby
- P75 - Vědecké poznání a příběh o pokroku jako mýtus moderní doby
- P76 - Vera ac falsa discernere. Nové promyšlení starých disciplín

P77 - Východiska, současný stav a výhledy českého výzkumu dějin východní Evropy do roku 1918

P78 - Vytváření sociálních sítí, jejich význam a role při utváření moderní společnosti

P79 - Vývoj regionálních stranických elit a forem komunikace uvnitř KSČ v letech 1945-1956

P80 - Vznik a proměny šlechtické obce podunajské monarchie 17. - 20. století

P81 - Židé v Čechách a na Moravě v dějinách a historiografii

Příloha č. 2: Program panelu P54 Orální historie a její využití v bádání nad soudobými dějinami

I. blok: Na pomezí individuální a kolektivní biografie: nad metodologickými aspekty orálněhistorického bádání

Garantující: prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D.; PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.

1. Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D. (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR v.v.i.)

Nad teorií a praxí orální historie: malé ohlédnutí za padesáti lety organizované orální historie ve světě a dvaceti lety její existence v ČR

2. Mgr. Petra Schindler-Wisten, PhD. (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., Centrum orální historie)

Studentská generace roku 1989 po 20 letech. Orální historie v časosběrné perspektivě.

3. Mgr. Jana Wohlmuth Markupová (Fakulta humanitních studií UK, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR)

Biografie, orální historie a další prameny

4. Mgr. Jiří Hlaváček (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., Centrum orální historie)

Intelektuální elity jako předmět orálně-historického výzkumu. Metodologická úskalí a jejich možná řešení.

II. blok: Orální historie a cesty výzkumu socio-profesních a národnostních skupin

Garantující: prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D.; PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.

1. Helena Sadílková, Ph.D. (Seminář romistiky - Katedra středoevropských studií, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy)

„To tam v tom archívu musejí mít nějakou chybu...“ Limity pramenné základny k tématu poválečné historie Romů v Československu a možnosti jejich překračování

2. PhDr. Pavel Mücke, Ph.D. (UK, Fakulta humanitních studií, pracoviště orální historie a soudobých dějin)

Teorie a praxe orální historie ve výzkumu soudobých dějin cestování a cestovního ruchu

3. doc. Mgr. Jiří Zounek, Ph.D.; Mgr. Michal Šimáně (Masarykova univerzita, Ústav pedagogických věd)

Náboženská víra a učitelé základních škol v komunistickém Československu (pohledem pamětníků)

4. Mgr. Lucie Rajlová, DiS. (FHS UK, Obor: Soudobé evropské dějiny)

Česká baletní scéna po druhé světové válce z pohledu orální historie.

Příloha č. 3. Fotografie z 11. sjezdu historiček a historiků 2017 v Olomouci²³²

Závěrečný sjezdový ceremoniál v sále Regionálního centra Olomouc byl svátkem české historiografie.

²³² FOTO: Univerzita Palackého. Dostupné z: <http://historieolomouc2017.upol.cz/>.

Při práci v panelech. Doc. Naděžda Morávková (uprostřed první řady), reprezentovala katedru historie FPE ZČU v Plzni, a prof. Bohumil Jiroušek (vedle doc. Morávkové) z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Historií žily i kuloáry. Dr. Karel Řeháček (v brýlích), reprezentoval katedru historie FPE ZČU a současně Státní oblastní archiv v Plzni, a Mgr. Luděk Krčmář ze Západočeského muzea v Plzni.